

A nem Bologna-rendszerű magyar felsőoktatási rendszer leírása az Europass-Oklevélmelléklet 8. pontjához, magyar nyelven

A FELSŐOKTATÁS RENDSZERE MAGYARORSZÁGON¹

Magyarországon a bolognai folyamat eredményeként 2004-től megkezdődött a fokozatos áttérés az egyetemi vagy főiskolai végzettséget adó felsőoktatási rendszerről az egymásra épülő három cikluson alapuló felsőoktatási rendszerre. Jelenleg a régi és az új rendszer szerinti képzések még párhuzamosan folynak.

Ez a leírás a Bologna-rendszerű képzések bevezetése előtti felsőoktatási rendszert mutatja be, és az ilyen rendszerben szerzett oklevelekhez készült.²

A felsőoktatásba való bejutás feltételei

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény értelmében a felsőoktatási intézményekben folyó képzésekre érettségi bizonyítvánnyal, továbbá főiskolai vagy egyetemi szintű végzettséget tanúsító oklevéllel, illetőleg az előbbiekkal egyenértékű külföldön szerzett bizonyítvánnyal és oklevéllel lehet jelentkezni. Az érettségi bizonyítvány megszerzéséhez nyolcéves általános iskolai és négyéves, gimnáziumokban és szakközépiskolákban folytatott középiskolai tanulmányok vezetnek. Itt kell megemlíteni, hogy az érettségi bizonyítvány megszerzéséhez szükséges tizenkét év tanulmányi idő oly módon is felosztható, hogy az általános iskolai képzés négy- vagy hatéves, az erre épülő középiskolai képzés pedig nyolc- vagy hatéves.

A jelentkezők – néhány kivételtől eltekintve – középiskolai eredményeik és a felvételi vizsgán elért eredményeik alapján nyerhetnek felvételt a felsőoktatási intézményekbe.

A felsőoktatási intézmények

A magyar felsőoktatás intézményi rendszerét egyetemek és főiskolák alkotják. Az egyetemek olyan felsőoktatási intézmények, amelyek több tudományterületen és tudományterületenként több tudományágban, valamint több szakon képesek képzést és tudományos kutatást folytatni, továbbá jogosultak akkreditált doktori, illetőleg mesterképzés folytatására is. A főiskolák olyan felsőoktatási intézmények, amelyek egy tudományágban vagy művészeti területen több szakon folytatnak képzést. A magyar felsőoktatási intézmények autonóm, államilag elismert, állami vagy nem állami intézmények. Az államilag elismert intézmények felsorolása megtalálható a felsőoktatási törvény mellékletében.

Akkreditáció és minőségbiztosítás

A magyar felsőoktatási intézményekben folyó képzés és tudományos tevékenység minőségének hitelesítése és értékelése az 1993-ban létrehozott Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) feladata. A MAB legalább nyolcévenként értékeli az egyes felsőoktatási intézményekben a képzés és a tudományos tevékenység minőségét (intézményi akkreditáció) az intézmény önértékelési jelentése és a látogató bizottság jelentése alapján. A MAB továbbá a programakkreditáció keretében megvizsgálja az intézményben folyó képzések tantervét és a képesítési követelmények teljesítését, valamint ellenőrzi, hogy az intézmény személyi és tárgyi feltételei megfelelnek-e az akkreditációs követelményeknek.

¹ Módosítva 2004. november 9-én.

² A leírás a keretben lévő szöveggel 2008. február 12-én egészült ki.

Képzési szintek

A főiskolák és az egyetemek főszabályként főiskolai szintű alapképzést, az egyetemek pedig egyetemi szintű alapképzést folytatnak. A főiskolai szintű alapképzés elvégzése után a hallgatók főiskolai végzettséget tanúsító *Főiskolai oklevelet*, az egyetemi szintű alapképzés elvégzése után egyetemi végzettséget tanúsító *Egyetemi oklevelet* kapnak. Főiskolai végzettséget legalább hároméves nappali képzésben lehet szerezni. A főiskolai alapképzés tanulmányi ideje négy évnél hosszabb nem lehet. Egyetemi végzettséget legalább négyéves nappali képzésben lehet szerezni. Az egyetemi alapképzés tanulmányi ideje néhány kivételtől eltekintve – így például a 6 éves orvoscépzés – az 5 évet nem haladja meg. A hallgatók tanulmányaikat záróvizsgával fejezik be. A záróvizsga szakdolgozat (diplomamunka) elkészítéséből és megvédéséből, a képesítési követelmények által előírt írásbeli, illetve szóbeli vizsgából és egyes szakokon meghatározott gyakorlatok elvégzéséből áll.

A főiskolai és egyetemi alapképzésen kívül a felsőoktatási intézmények posztgraduális képzéseket is folytatnak. A posztgraduális képzés egyik formája a szakirányú továbbképzés, amely főiskolai vagy egyetemi végzettségre épülő, újabb szakképzettséget adó képzés. A szakirányú továbbképzés tanulmányi ideje legalább egy, de legfeljebb három év.

A posztgraduális képzés másik formája az egyetemeken folyó doktori, illetve mesterképzés, mely a jelenlegi rendszerben létező egyetlen tudományos fokozat, a doktori, illetve mester fokozat megszerzéséhez vezet. Mindkét képzésre egyetemi vagy azzal egyenértékű külföldi végzettséggel lehet jelentkezni. Az egyetemek a bejutást felvételi vizsgához és gyakran egyéb feltételekhez (pl. szakmai gyakorlat) kötik. A doktori képzésben a tanulmányi idő tartama legalább három év, a mesterképzésben legalább kettő. A képzést elvégzők a tudományterületről függően doktori fokozatot (PhD) vagy mester fokozatot (DLA) szereznek.

Kreditrendszer

Az ECTS kompatibilis kreditrendszer használata a magyar felsőoktatási intézmények számára 2003 szeptemberétől kötelező, azonban az intézmények jelentős része már az 1990-es évek közepétől kezdődően áttért a kreditrendszerű képzésre. A kreditrendszer bevezetéséről szóló 200/2000. (XI. 29.) Korm. rendelet értelmében 1 kredit 30 hallgatói tanulmányi munkaóra elvégzésével egyenértékű. Főiskolai végzettség megszerzéséhez legalább 180, egyetemi végzettség megszerzéséhez legalább 240 kreditet kell teljesíteni. A szakirányú továbbképzésben legalább 60, a doktori képzésben pedig legalább 180 kredit megszerzése szükséges.

Az értékelés rendszere

A tananyag ismeretének értékelése az ötfokozatú értékelési rendszer szerint jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) minősítéssel, a háromfokozatú rendszer szerint pedig kiválóan megfelelt (5), megfelelt (3), nem felelt meg (1) minősítéssel történhet.

A tanév rendje

A felsőoktatási intézményekben a tanév általában két félévből áll. Az őszi félév rendszerint szeptember elején kezdődik és január végéig tart, a tavaszi félév pedig rendszerint február elejétől június végéig tart. Mindkét félév általában 15 hét szorgalmi időszakot és 6 hét vizsgaidőszakot foglal magában.